

Verbatim records

XIII Riigikogu, VII Istungjärk, Infotund, kolmapäev

Wednesday, 07.03.2018, 13:00

Edited

13:00 Infotund

1. 13:01 Alkoholism

2. 13:10 Puidurafineerimistehase eriplaneering

3. 13:19 Tulumaksusüsteemi mõjuanalüüs

4. 13:27 Rohumaadelt niidetud heksli koristamisest 2019. aastal

5. 13:33 Praamiühendus Hiiumaa ja mandri vahel

6. 13:43 Ühistranspordi korraldamine

7. 13:51 Kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse rahastamine

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, tere päevast! Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

38 Riigikogu liiget pidas vajalikuks teatada oma kohalolekust.

Valitsuse liikmetest on infotunnis peaminister Jüri Ratas, justiitsminister Urmas Reinsalu ja maaeluminister Tarmo Tamm. Annan võimaluse ühe täpsustava küsimuse esitamiseks.

1. 13:01 Alkoholism

13:01 Esimees Eiki Nestor

Esimene küsimus on peaminister Jüri Ratasele. Mart Helme, palun!

13:01 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Teatavasti on alkoholiaktsiisi teema muutunud väga teravaks nii majanduslikuks kui ka sisepoliitiliseks küsimuseks. Valitsuse seisukohalt on aktsiiside tõstmine aidanud vähendada alkoholismi riigis. Samal ajal näitab konjunktuuriinstituudi uurimus, et potentsiaalselt on alkoholism kasvamas ja juba kasvanud. Üha nooremad inimesed sõidavad Lätti alkoholi järele ja pikemas perspektiivis ähvardab probleem kumuleeruda. Kas valitsus on ka omalt poolt käivitanud vastavasisulisi uuringuid ja astub mingeid samme, et alkoholismiga seotud tegelikke probleeme lahendada?

13:02 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees, Riigikogu liikmed ja hea küsija! Ma tahan väga tänada EKRE-t ja teid kui erakonna esimeest selle eest, et te olete tänase infotunni küsimuse pealkirjastanud just sõnaga "alkoholism". Sellega, mille kohta te küsisite, on tegelenud loomulikult Riigikogu eri koosseisud ja valitsused. Näiteks on otsustatud keelustada alkoholi müük öisel ajal ja piirata niimoodi selle kättesaadavust. Eks on püütud reguleerida ka aktsiisipoliitikat. Tõsi on see, et kui vaadata Tervise Arengu Instituudi esialgset statistikat, siis see näitab, et meie alkoholismide arv on kahanenud. Nende hinnangul umbes kümnendiku võrra – kui 2016. aastal suri Eestis alkoholi tarvitamisest põhjustatud haiguste tõttu 465 inimest, siis 2017. aastal suri samadel põhjustel 419 inimest. Tuleb

öelda, et 2/3 neist on Tervise Arengu Instituudi andmetel mehed. Ligi kolmandiku surmadest põhjustab maksatõbi, millele järgnevad esinemissageduse poolest alkoholimürgistus ja alkoholist tingitud psüühika- või käitumishäired. Kaudselt sureb alkoholi liigtarbimisega seotud haigustesse igal aastal hinnanguliselt 9000 – 10 000 inimest. Ma arvan, et kõik need sammud, mida me ühiste jõupingutustena teeme alkoholitarbimise vähendamiseks, aitavad kaasa sellele, et traagilisi numbreid vähendada, olgu liikluses, tuleõnnetustes, uppumissurmades või kõikvõimalike haiguste tekkimisel.

13:04 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun täpsustav küsimus!

13:04 Mart Helme

Aitäh! Alkoholism on raske haigus, mis rahvasuu ütluse kohaselt õnneks kulgeb lõbusalt. Me ei saa kahtlemata ühe aasta alkoholismide vähenemise põhjal teha niisugust järeldust, et see on valitsuse alkoholipoliitika otsene tulemus. See võib olla tingitud ka sellest, et odava Läti alkoholi joomine on kahandanud surrogaatide kasutamist ja otseselt alkoholist põhjustatud kiirete surmade asetleidmist. Mis on aga murekoht? Juhin veel kord tähelepanu konjunkturiinstituudi uurimusele. Üha nooremad inimesed lähevad Läti alkoholi järele, samuti on inimesed muretsenud endale suured alkoholivarud ning 53% tarvitajatest tunnistab, et joob rohkem kui enne alkoholiralli algust. Missugused järeldused teeb sellest valitsus?

13:05 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma arvan, et nende järelduste põhjal tuleb igal juhul tasakaalustada meetmeid, kuidas me suudame parandada inimeste tervist ja vähendada seda laastavat mõju, mida alkohol avaldab tervisele, tuues kaasa haigusi ja isegi surma. Loomulikult tuleb teisalt vaadata ka piirikaubandust, mida te oma küsimuses mainisite, ja mõelda, missugune oleks praegu Eesti majandus- ja fiskaalpoliitika õige suund. Ma arvan, et siin tuleb teha teatud korrigeerimisi, teatud muudatusi. Neid saab esmalt teha riigi eelarvestrateegia koostamise käigus. Ja riigi eelarvestrateegia on just nüüd – nendel nädalatel ja kuni aprilli lõpuni välja – valitsuses arutelul. Ma arvan, et kindlasti tuleb vaadata, nagu ka teie mainisite, kui palju on piirikaubandus konjunkturiinstituudi andmetel kasvanud nende otsuste tõttu, mis said alguse tegelikult juba 2016. aastal, eelmise valitsuse ajal. Tõsine debatt ja korrektuur ei ole üldse halb mõte. Nii et seda poolt tuleb samuti vaadata.

Aga ma tuleksin veel kord tagasi terviseaspekti juurde. Hinnangute kohaselt on alkoholi tarbimine Eestis neljandat aastat langustrendis, see on hakanud kajastuma ka alkoholi põhjustatud suremuse vähenemises. Tervise Arengu Instituudi hinnangul on selle suundumuse taga pikaajaline alkoholipoliitika, mis keskendub nii alkoholi kättesaadavuse vähendamisele kui ka tõhusamale ravile ja loomulikult ennetustööle.

13:07 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:07 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Väga auväärne peaminister! See, mille vastu te valitsuses olete võidelnud ja millest eriti on rääkinud tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski, on alkoholi liigtarbimine. Minister on ka oma viimastes intervjuudes öelnud, et tema tegeleb tervise, las Rahandusministeerium tegeleb eelarvega. Mulle on jäänud mulje, et ükski minister ei taha tegelikult vastutada. Kui me näeme nüüd uurimuste põhjal seda, et eriti ohtlik trend on noorte alkoholitarbimine, siis tegelikult võiks öelda, et see ennetustegevus, mis Eestis on olnud, võidakse ühe-kahe aastaga ära rikkuda. Mitmekordne aktsiisitõus, mida praegune valitsus viljeleb, võib saada väga ohtlikuks, sest Rahandusministeerium ei saa raha ja Sotsiaalministeerium ei saavuta ka tervist. Kas peaministril on ka selles mingi roll, kui tema valitsuse ministrid omavahel ja eri erakondade vahel lihtsalt pingpongi mängivad?

13:08 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma tunnustan igal juhul valitsust ja kindlasti ka Jevgeni Ossinovskit selle töö eest, mida ta on teinud alkoholitarbimise vähendamise nimel. Kui kasutada sellist klassikalist näidet ühest filmist, siis

seal loobitakse surnud koera üle aia, sest pole teada, kes on süüdi. Peaminister vastutab alati valitsuse tegevuse eest.

Ma hakkasin eile või viimastel päevadel uurima, mida Eesti poliitikud arvavad. Mis ma leidsin? Rahvusringhäälingu uudis 5. märtsist ütleb, et tõsisem piirikaubandus Lätiga algas 2016. aastal, kui valitsust juhtis reformierakondlane Taavi Rõivas. See selgus konjunktuuriinstituudi selle nädala esmaspäeval esitletud uurimusest, mille kohaselt 2016. aastal alanud aktiivse piirikaubanduse käivitaja oli 2015. aasta veebruaris aset leidnud 15%-line aktsiisitõus, mis märkimisväärselt mõjutas kange alkoholi jaehinda. Kui siit edasi minna, siis otsuse kehtima hakkamise ajal oli Taavi Rõivase valitsuse rahandusminister peaministri erakonnakaaslane Maris Lauri. Riigikogu liige Sven Sester kirjutas 6. märtsil oma Facebookis selle artikli põhjal umbes selliselt, et nende uuringute kohaselt oli 2016. aastal alanud aktiivse piirikaubanduse käivitajaks 2015. aasta veebruaris aset leidnud 15%-line aktsiisitõus, mis märkimisväärselt mõjutas kange alkoholi jaehinda, ja et otsuse kehtima hakkamise ajal oli Rõivase valitsuse rahandusminister peaministri erakonnakaaslane Maris Lauri. Maris Lauri sõnul oli aga otsus tehtud juba varem. No väga huvitav! Kui Maris Lauri oli sellel hetkel juba eksrahandusminister, siis tema eelkäija oli Jürgen Ligi. Mina arvan, et Taavi Rõivas on väga õigesti öelnud, et tegelikult on alkoholiaktsiisi tõus olnud iga valitsuse laual. Me ei pea mitte otsima, kes on siin süüdlane, vaid me peame tegema kõik selleks, et alkoholitarbimine väheneks. Loomulikult tuleb arvestada ka seda, mida ütles Mart Helme, ehk piirikaubanduse aspekti.

13:10 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 13:10 Puidurafineerimistehase eriplaneering

13:10 Esimees Eiki Nestor

Järgmise küsimuse peaminister Jüri Ratasele esitab Artur Talvik. Palun!

13:10 Artur Talvik

Aitäh, esimees! Hea peaminister! Eelmise aasta mais algatati Vabariigi Valitsuse otsusega eriplaneering Est-Fori nimelise puidurafineerimistehase tarbeks. See on üsna pretsedenditu lugu, et üks eraettevõtte saab eriplaneeringu osaliseks. Miks otsustas valitsus anda ühele eraettevõttele eriplaneeringu võimaluse?

13:11 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh küsimuse eest! Kui te küsite, miks valitsus nii otsustas, siis ütlen, et seadusandja on ette näinud sellise võimaluse või ka kohustuse, et valitsus peab otsust kaaluma. Keskkonna arvel see projekt minu arvates tulla ei saa. Arvestades negatiivset mõju loodusele – kui uuringud ja analüüsid seda näitavad –, ma olen veendunud, et seda projekti ei tule. Ma olen öelnud oma vastustes, et minu meelest on hästi oluline lähtuda säästva arengu põhiprintsiibist, st arvestada majandust, sotsiaalset poolt, keskkonda ja ka nende kõigi ühisosa. Tõsi on see, mis te ütlesite, et 11. mail 2017 see eriplaneering algatati. Praeguseks pole ju tegelikult ühtegi neist uuringutest – olgu see, kustkohast tuleb toormeressurss või puidu väärindamise ja selle lõpliku majandusliku mõju hinnang, või olgu töökohtade mõju-uuring, keskkonnamõju ja asukoha uuring – veel algatatudki. Nagu ma juba oma vastuse alguses ütlesin, kui mis tahes uurimus peaks näitama seda, et tehasel on tugev arvestatav negatiivne mõju keskkonnale, siis ma arvan, et seda projekti ei tule. Samas, me peame arvestama ka positiivsete eeldustega, mida uus tehas võib luua – kindlasti töökohad, eksport ja majanduskasv. Seda kõike tulebki kaaluda. Mina arvan, et see, mida täna Tartu linnavolikogus hakatakse üle andma – seal on 7000 allkirja, aga võib-olla võiks neid olla veelgi rohkem –, on õige suund. Ma arvan, et selle pooltise aasta jooksul tulebki nüüd debatti pidada ja siis otsus langetada.

13:13 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Tuleb välja, et ma pean teile meenutama ühte kodukorraseaduse paragrahvi. Kui teie nime nimetatakse, siis vastulause õigus on teil juhul, kui seda tehakse mingi eelnõu või otsuse läbirääkimiste käigus, muul juhul mitte. Artur Talvik, palun!

13:13 Artur Talvik

Hea peaminister, tänan vastuse eest! Täna hommikustest uudistest oli kuulda, et ka teie koalitsioonipartnerite hulka kuuluvad mõjukad liikmed ütlesid, et nad nõuaksid selle eriplaneeringu tagasikutsumist või lõpetamist või hoopis teistel alustel alustamist. Jutt käib näiteks Marju Lauristinist, kes on Tartu volikogu liige. Kas te näete mingisugust võimalust oma koalitsioonipartneritele vastu tulla ja see eriplaneering lõpetada, alustada uutel alustel või üldse peatada?

13:14 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Valitsus võib igal hetkel eriplaneeringu algatamise ära lõpetada, ainult et ta peab kirjutama, mis alus selleks lõpetamiseks on. Minu meelest on hea see, et meil Eesti ühiskonnas on sellesama eriplaneeringuga loodud selline debativorm. Täna hommikul teie küsimusele vastamise ettevalmistamise käigus ma vestlesin päris pikalt riigihalduse ministriga. Kogu see protsess – et avalik sektor, Rahandusministeerium on teinud hanke ja tellinud uuringud – on ju selleks, et välja selgitada, millised on mõjud loodusele, millised on negatiivsed/positiivsed mõjud majandusele, sotsiaalvaldkonnale, elanikele ja üldse inimestele. Ja nagu ma ütlesin, kui uurimused on olemas ja arvestatavad ning on kuulatud ära ka kohalik kogukond, siis tuleb poolteise aasta pärast teha otsus, kuidas sellega edasi minna.

Hetkel ei olegi ju muud kui see algatus, mis on hankefaasis. Minu teada on see hange praegu isegi vaidlustatud. Nii et meil ei ole veel mingit põhjust öelda, et me alustame seda uuesti. Kui kõike on uuritud, siis on põhjust öelda: ei, me ei tee seda Eestisse, Eestil ei ole seda mitte mingil juhul vaja. Praeguseks aga ei ole ju ka uuritud, kui suur on negatiivne mõju, kui palju see aitaks kaasa Eesti ekspordile, mida see tähendab näiteks kodumajapidamistele, kus praegu köetakse puiduga, või mis see tähendab hinnatõusule, metsaraiele jne. Kõik need asjad tuleks selle poolteise aasta jooksul läbi uurida. Mina küll toetan uuringute tegemist, mis aga ei tähenda seda, et ma ütlen teile siin ja praegu, kas see projekt tuleb või seda ei tule.

13:16 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

13:16 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister! Millised eriplaneeringud Vabariigi Valitsusel veel kavas on? Ja kuna siin on siiski tegemist kohaliku omavalitsuse otsustusõiguse riivega, siis selline põhimõtteline küsimus: kas see on põhjendatav? Selle konkreetse juhtumi puhul tekib küsimus, miks käib eriplaneering uuringutest eespool. Me kõik tahame teada vastuseid nendele küsimustele. Kas ei oleks otstarbekam ja targem lähenemine selline, et kõigepealt oodata ära analüüside vastused ja siis mõelda, kas üldse eriplaneeringut algatada? Praegu on mindud teist teed.

13:17 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Mina saan aru, et see tee, mida mööda praegu on mindud, ongi see etapp, mida te ütlete – tehaksegi uuringud ära eriplaneeringu algatamise käigus. Ega see ei tähenda ju veel seda, et me läheme detailse planeeringuga edasi. See selgub, nagu ma ütlesin, kas poolteise või kahe aasta pärast. Kui te küsite, kuidas on kohalik omavalitsus siia kaasatud, siis seda näeb ette planeerimisseaduse § 44 lõige 2, mis ütleb nii: "Riigi eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisse kaasatakse kohaliku omavalitsuse üksused, kelle territooriumile kaalutakse kavandatava ehitise rajamist, isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla selle koostamisse kaasatud, ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või riigi eriplaneeringu elluviimise vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu ning planeeritava maa-ala elanikke esindavad mittetulundusühingud ja sihtasutused." Kui selle poolteise aasta jooksul on uuringute, analüüside ja avalike debattide raames räägitud palju ühest omavalitsusest, Tartu linnast, ja kui Tartu elanikud avaldavad täielikku vastuseisu, siis ma arvan, et iga

kahe jalaga maa peal seisev valitsus arvestab seda väga tõsiselt. Nagu ma ütlesin, kui selle projekti puhul ei lähtuta säästva arengu printsiipidest, siis seda tulla ei saa. Selleks, et me üldse nii kaugele jõuaksime, et seda hinnata, on vaja edasi liikuda. Me ei saa eitada ka seda, et projektiga võib kaasneda väga palju positiivseid mõjusid Eesti majandusele, aga nagu ma ütlesin, siin kõrval on looduskeskond ja siin kõrval on ka sotsiaalkeskond.

13:19 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 13:19 Tulumaksusüsteemi mõjuanalüüs

13:19 Esimees Eiki Nestor

Nüüd küsib Jürgen Ligi ja küsimus on jälle peaminister Jüri Ratasele. Jürgen Ligi, palun!

13:19 Jürgen Ligi

Härra peaminister! Nädalavahetusel te ütlesite, et teie tulumaksumuudatus toob kümned tuhanded inimesed vaesusest välja. Palun täpsustage, kes on need inimgrupid ja millisele analüüsile te toetute! Minu arvutused näitavad täpselt vastupidist. Ka loogika ütleb, et absoluutselt vaesed ei saa kuidagi vaesusest välja, sest nemad ei saanud juurde sentigi, ja suhteliselt vaesed said tunduvalt vähem kui saajate enamus. Kuidas on selline trikk võimalik? Palun põhjendage!

13:20 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma arvan, et te olete kahjuks oma arvestustes olnud ebatäpne, aga kindlasti saate veel kõike täpsustada. Kelle analüüsile valitsus neid arvutusi tehes tugineb? Eks ühelt poolt Eesti ametkonna omale. Teiselt poolt on see signaal, et tuua inimesi tõesti vaesusest või suhtelisest vaesusest välja, nagu te ütlete ja ka mina ütlesin, tulnud just ettevõtluskeskkonna esindajatelt, ettevõtjatelt. See on väga tugev alus, millele me tuginema. Ma mäletan, et nüüdseks juba üle-eelmisel aastal, umbes novembrikuu keskpaigas, kui ametis oli veel eelmine valitsus, ütlesid väga paljud ettevõtjad, et üks asi, mida tuleks Eesti riigis muuta, on see, et tuleb suurendada nende netosissetulekut, kes teenivad Eesti riigis madalat või keskmist palka. Üks võimalus, mida riik saab tõesti fiskaalpoliitiliste mehhanismide kasutamisega teha, on seesama tulumaksuvaba miinimumi tõus. Kui te küsite hinnangut, siis võib öelda, et umbes 80% töötavatest tööealistest elanikest kas võidab tulumaksuvaba miinimumi tõusust või siis jääb sama netosissetulekuga. Nende inimeste võit ulatub kuni 64 euronikuus. Tõsi, *circa* 20% puhul, kes teenivad rohkem, täpsemalt üle 2100 euro, palub riik panustamist ühiskonna sidususe, solidaarsuse ja võrdsuse kasvu.

13:22 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:22 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Austatud peaminister! Te jätsite eelmine kord minu küsimusele vastamata, kui ma rääkisin töötavate pensionäride maksustamisest. Te üritate kogu aeg retooriliselt justkui manipuleerida ka nende maksumaksjatega, kelle palk jääb samale tasemele, ja näidata neid kui suuri võitjaid. Ma tahan küsida lihtsalt: kas te peate õiglaseks seda, et valitsuse liikmed on vähem maksustatud võrreldes töötava või kõrgemalt tasustatud töötava pensionäri? Kas teie arvates on see õiglane süsteem ja motiveerib inimesi meie demograafilisest situatsioonist lähtuvalt tulevikus rohkem panustama oma võimete kohaselt?

13:22 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma pean kindlasti praegu, valitsusliikmena, aga pidasin ka sellel ajal, kui mul oli võimalus olla auväärses Riigikogus, enda suureks kohuseks teha iga tund tööd selle nimel, et ebavõrdsust vähendada. Kui me võtame keskmise vanaduspensioni ja kui me võtame suhtelise vaesuse, siis me näeme seda, et keskmine vanaduspension on allpool suhtelise vaesuse piiri. Ma arvan, et see, kuidas eakad teeniksid

suuremat sissetulekut – kui see oli teie küsimuse mõte –, on küll väga tõsine küsimus. See on riigi vääriskuse küsimus, eriti saab seda öelda praegu, kui Eesti riik käib oma esimesi nädalaid teisest aastast.

Loomulikult, me teame, et neist eakatest, kes saavad sissetulekut nii pensionist kui ka iga päev tööl käies, on väga paljud näiteks õpetajad, väga paljud on meditsiinisektoris. Mida saab riik teha? Avalik sektor saab panustada sinna rohkem palkade maksmiseks. Seda on ju ka tehtud – praegune koalitsioon on otsustanud, et me tõstame õpetajate palka. Sellel aastal on nende töötasu alammäär 1150 eurot. Samuti toetus kohalikele omavalitsustele lasteaiaõpetajatele suurema palga maksmiseks. Jah, ma unustasin enne ära, aga ma arvan, et väga paljud eakad on ka kultuurivaldkonnas. Ka kultuuritöötajate palgad tõusevad, minu teada on nende palga alammäär tõusnud sellel aastal eelmisega võrreldes rohkem kui 300 euro võrra, see on sel aastal 1150 eurot. Ma tunnustan siinkohal kindlasti ka haigekassa panust meditsiinisectori palkade tõstmisel.

13:24 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi, täpsustav küsimus, palun!

13:24 Jürgen Ligi

Härra peaminister! Te ei taha ju jätta muljet, et te juhite riiki lihtsalt tühja lobaga ega tegele üldse analüüsidega. Mina küsisin põhjendust teie väitele, et kümned tuhanded inimesed said tulumaksumuudatusega vaesusest välja. Vaesust mõõdetakse absoluutse ja suhtelise vaesuse järgi. Absoluutselt vaesed ei saanud sellest võidust sentigi. Mitte keegi ei saanud 64 eurot kuus, nagu te väidate – mitte keegi! –, ja suhteliselt vaesed said oluliselt vähem kui see maksimum, 62 eurot. Palun põhjendage, millistele analüüsile te toetute, kui ütlete, et kümned tuhanded tulid vaesusest välja! Millisest vaesusest ja kes?

13:25 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Nagu ma ütlesin, me toetume kindlasti nendele ekspertiisidele, mis on tulnud erasektorist, Rahandusministeeriumist, Sotsiaalkindlustusametist ning Maksu- ja Tolliametist. Need on kohad, kust valitsus saab tublide riigiteenistujate käest infot, mille põhjal langetada lõplikke otsuseid. Kui küsija arvab, et näiteks brutopalk 1200 eurot või vähem on Eestis piisav, siis mina nii ei arva. Siiralt, mina nii ei arva. Ma arvan, et me peame pingutama, et sellise palga teenijate netosissetulek oleks suurem. Jah, kahjuks tuleb öelda, et väikse palga teenijate hulgas on väga palju inimesi, kes töötavad Päästeametis, päästeteenistuses. Kui küsida, kas teha pingutusi nende sissetuleku tõstmiseks, siis vastus on, et loomulikult tuleb teha pingutusi. Kui teie eelküsija küsis, kas tuleb teha piisavalt pingutusi, et tõsta nende eakate sissetulekut, kes saavad pensioni või pensioni ja palka, siis loomulikult tuleb selles suunas samme astuda.

13:27 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 13:27 Rohumaadelt niidetud heksli koristamisest 2019. aastal

13:27 Esimees Eiki Nestor

Vastab maaeluminister Tarmo Tamm, küsib Arno Sild. Palun!

13:27 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud minister! Teatavasti on niidetud hekselheina koristamine üks selliseid töid, mis põllumehel tulu ei too, toob ainult kulutusi. Põllumeeste hulgas, eriti väiketalunike hulgas on praegu levinud selline arvamine, et järgmisest aastast kavatsetakse hekselheina koristamise korda muuta, st tuleb veel täiendav koristamine. Kas need kuuldused vastavad tõele? Kummutage nende talumeeste arvamus ja öelge, et hekselheina koristamine ei too järgmisest aastast lisakulutusi.

13:28 Maaeluminister Tarmo Tamm

Lugupeetud Riigikogu esimees, Riigikogu liikmed ja küsimuse esitaja Arno Sild! Ma tänan selle küsimuse eest! See küsimus oli eriti aktuaalne mõned aastad tagasi, kui Eestis oli 11% sellist põllumaad, kus hein lihtsalt niideti ära ja jäeti maha. Samal ajal Lätis olid need protsendid vastavalt 2% ja 4%, ehk 110 000 hektarit oli sellist põllumaad, mis lihtsalt niideti ära ja hein jäeti maha. Selle maa peal oleks tegelikult võinud kasvatada lihaseid, hobuseid, lambaid jne. Et kuidagi suunata põllumehi valima teist teed, nii et maast tekiks ka reaalne tulu, võtsime tõesti kasutusele sellise meetme, et 2019. aastal peaks hektardatud heina ära koristama, nii nagu teevad lätlased. Nüüd ma vaatan aga statistikat ja näen, kuidas kõik on muutunud. Kui varem oli sellist maapinda 11%, siis 2016. aastal oli see vähenenud 4,7%-ni ja nüüd – 2017. aasta andmeid mul veel ei ole – võib see protsent olla veelgi väiksem. Meil ei tekigi vajadust seda n-ö täiendavalt administreerida ega sundida põllumehi tegema seda, mis loogiliselt ei olekski vaja teha. Selle aasta lõpul me vaatame kindlasti andmed üle ja kui see protsent on veel vähenenud, umbes 4%, siis ma arvan, et seda meedet ei ole vaja rakendada. Aga eelkõige peaks põllumaa ikka midagi tootma.

13:29 Esimees Eiki Nestor

Arno Sild, täpsustav küsimus, palun!

13:29 Arno Sild

Kas põllumeeste toetuste puhul on järgmisest aastast ette näha ka mingeid muid muudatusi?

13:29 Maaeluminister Tarmo Tamm

Aitäh teile! Väga palju muudatusi võrreldes eelmise valitsuse tehtuga seisneb just selles, et põllumees saab palju enam raha kätte. Mis põllumees nüüd selle rahaga teeb? Eelkõige peaks olema niimoodi, et põllumees ise otsustab, mida ta selle rahaga teeb. Ei riik, valitsus ega keegi muu ei peaks põllumehi suunama ega ütlema, millist tehnoloogiat kasutada, mida külvata jne, see on põllumehe vastutus. Kui ma ütlen teile, lugupeetud küsija, kui palju on põllumehed raha juurde saanud, siis eelmisel aastal oli *top-up*'i 19,9 miljonit, sellel aastal aga 18,4 miljonit pluss 8 miljonit eurot sigade tõuaretustoetust. Ma võin öelda ka, et tänu nendele, kes võitlesid välja otsetoetuste tõusu, saab Eesti põllumees otsetoetust sellel aastal 10 miljonit rohkem ja järgmisel aastal juba 20 miljonit rohkem. Need on päris suured vahendid, et põllumehed hästi hakkama saaksid.

Ma tahan siinkohal kiita põllumehi, kes said eelmisel aastal eriti hästi hakkama, sest põllumajandustoodangu koguväärtus kasvas üle 20%, st rahalises vääringus üle 300 miljoni euro. Üle 300 miljoni! Kes majandusest laiemalt mõtleb, see teab, milline võimalus on põllumajanduses. See väärtus kokku on üle 900 miljoni ja potentsiaali on tunduvalt rohkem. Sellest võib ka järeldada, et riigi suhtumine põllumeestesse ja neile võrdsemate konkurentsitingimuste loomine annavadki selle võimaluse ja eelise, et nad saavad paremini toimetada. Igal juhul suur tänu põllumeestele, sest eelmine aasta oli vihma tõttu eriti keeruline.

13:31 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

13:31 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Omal ajal, kui pärast Euroopa Liiduga ühinemist kehtestati niitmistoetused, oli see filosoofia seotud ka sellega, et meil säiliks avatud maastikud ja traditsioonilised maastikud, nagu puisniidud jms. Kui te ütlete nüüd, et maad võetakse üha rohkem tootmises kasutusele, siis kas neid toetusi ei saaks ümber mängida või suunata just nimelt sellesse sektorisse, et meil näiteks taastataks ja säilitataks puisniite kui traditsioonilisi maastikke?

13:32 Maaeluminister Tarmo Tamm

Aitäh! Maastiku kujundamiseks ja, ütleme, korrashoidmiseks on ka praegu toetused olemas. Ma tean, et näiteks Soome on jätnud selle üldse vabaks, kuidas niita, mida niita ja kas koristada või mitte. Nende eesmärk ongi see, et maastikupilt säiliks. Võib-olla peab Eesti ka sennapooli liikuma, sest see on meie enda võimalus, kuidas me seda korraldame. Kui aga selle maastiku peal kas toimetavad loomad või toimub mingi muu tegevus, siis kokku võttes see maastik säilibki puhas. Nii et väga palju kasu on

tänapäeval lihaveistest. Ja mul on hea meel, et mõlemad suuremad linnad, nii Tartu kui ka Tallinn, kasutavad maastiku hooldamiseks lihaveiseid. See teenib teistpidi tulu ka omanikele ja üldsusele, sest veised on väga head loodussanitarid, nad teevad kõik väga hästi puhtaks, samuti lambad. Eesmärk on loomulikult see, et meil rohkem maad ei võsastuks. Palju parem on seda korraldada loomade abil, me ei pea iseenesest niitma, loomad teevad selle töö väga hästi ära. Meil on väga suur võimalus suurendada lihaveiste arvu. Ma arvan, et paari aasta pärast on neid juba 100 000. Eelmisel aastal lihaveiste arv kasvas, üle 10 000 tuli juurde. Meie kliima ja niiskus annab selleks võimaluse. Loomulikult tuleb seda looduse omapära säilitada. Kas niitmisega või teevad loomad ise selle töö ära, see ongi valiku küsimus.

13:33 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 13:33 Praamiühendus Hiiumaa ja mandri vahel

13:33 Esimees Eiki Nestor

Järgmise küsimuse esitab Andres Ammas ja vastab peaminister Jüri Ratas.

13:33 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav peaminister! Sügisel 2016 päris Vabaerakonna fraktsioon tookord ametist lahkuvalt ministrilt aru Hiiumaa parvlaevaühenduse teemal, et saada teada, kas me oleme madala veetaseme olukorraks piisavalt valmis, ja kui selline olukord peaks korduma, kas me siis oleme paremini valmis. Muude vastuste hulgas ütles minister tookord, et uute laevade süvis tuleb sobivalt neli meetrit ja igapäevase sõitmise tulemusena uhutakse Rukki kanal iseenesest setetest puhtaks. Nii ei ole siiski läinud. Mulluses riigieelarves ei jätkunud samuti raha põhjalikumaks süvendustööks – võib-olla seda ei taotletudki – ja nüüd on tagajärg käes: kolmetunnised reisirid Virtsu ja Heltermaa vahel. Lugupeetud peaminister! Miks ei ole teie juhitud valitsus senini tegelenud Hiiumaa ja mandri vahelise ühenduse kindluse tagamisega? Millal ja millises mahus tulevad vajalikud süvendustööd?

13:34 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, härra Ammas! Süvendamistööd Rukkirahu kanalis tulevad 2018. aasta suvel. See hakkab pihta siis, kui hange saab tehtud, võib-olla ka varem. Tõsi on see, et mina ei olnud eelmise valitsuse peaminister, aga mina ei taha ka näpuga näidata. Küll aga arvan, et Vabaerakonna toona esitatud küsimus oli väga õigustatud. Te ise ütlesite, et sealne hoovus ja laevaliiklus toovad selle kanali taas täis meresetteid. Ma rääkisin täna majandus- ja taristuminister Kadri Simsoniga ning palusin, et me arutaksime juba homme Vabariigi Valitsuse kabinetiistungil täpsemalt Hiiumaa ja mandri vahelise parvlaevaliikluse olukorda. Praegune valitsus on planeerinud vastavad süvendamisrahad juba eelarvesse ära, nii et selle tegematajätmist ei saa meile ette heita. Tõsi on see, et 2016. aastal tehti minu meelest ainult traalimist ega tehtud kogu Rukkirahu kanali süvendustöid. Viimane süvendamine toimus 2014. aastal ning me võime öelda, et hiljemalt iga nelja-viie aasta järel on vaja seda tööd teha. Mina tean seda, et majandus- ja taristuminister toetab just seda põhimõtet, et süvendustööd saaks teha umbes kaheaastase välbaga, et sellist olukorda, nagu praegu on, tulevikus ei juhtuks.

13:36 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

13:37 Andres Ammas

Aitäh! Peaminister, palun räägime veel nendest uutest laevadest! Rukki kanali süvendamisest ilmselt nagunii ei pääse, aga mereäärsed elanikud, näiteks hiidlased, tavatsevad öelda, et tark on seada laevu mere järgi, mitte püüda kohendada merd laevade järgi. Milline on tagantjärele teie kui praeguse peaministri hinnang TS Laevade tellitud uute laevade otstarbekusele ja üldse nende võimekusele tagada ühendus igasuguste ilmaoludega?

13:37 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Tuleb öelda seda, et jah, te ütlesite õigesti, laeva süvis on umbes 5 meetrit. Ma tean seda, et minnakse süvendama 5,2 meetrini. Minu teada sellise veetaseme korral, nagu on praegu, ei oleks sõitnud ka eelmise operaatori parvlaevad. Te küsite hinnangut. Kui me ei räägi sellest, et mere veetase on madal või erakordne, nagu see viimastel päevadel on olnud, siis laevad sõidavad, need on moodsad ja turvalised, võtavad peale reisijaid ja sõidukeid, seal pakutakse süüa ja ollakse graafikus. Nii et ma arvan, et seda, mis on olnud, nagunii tagasi ei keera. Kindlasti teevad Tiiu ja Leiger mandri ja saare vahel head tööd.

Ma soovin loomulikult vabandust paluda kõigi hiidlaste ja ka Hiiumaa külaliste käest. Ega see ei ole normaalne, et me sõidame Heltermaalt Virtsu või Virtsust Heltermaale ja sõit kestab ühe tunni ja 15–20 minuti asemel *circa* kolm tundi. Samas tuleb tunnustada TS Laevade head koostööd Hiiumaa vallaga ning minu meelest ka Maanteeametit ja Veeteede Ametit, kes on olnud väga operatiivsed selle küsimuse lahendamisel. Kui nüüd kõnealune süvendamise teema kõrvale jätta, siis on ju praegu pandud lisareise ka Sõru–Triigi vahele, vähemalt üks lisareis on minu teada ka õhusõiduki ehk lennukiga. Nii et uued laevad teevad minu arvates oma tööd hästi. Kui meil oleks praegu eelmised laevad, siis ilmselt ei sõidaks ka need madala veetasemega, vähemalt nii on mulle öeldud. See aga ei tähenda seda, et see süvendamine peaks toimuma iga nelja-viie aasta tagant, nagu ma ütlesin, vaid korralik süvendamine võiks olla kaheaastase tsükli järel, et samasuguseid probleeme rohkem ette ei tuleks.

13:39 Esimees Eiki Nestor

Kalle Laanet, palun!

13:39 Kalle Laanet

Aitäh, hea juhtaja! Hea peaminister! Ma kiidan valitsust selle eest, et ta suutis nii kiiresti kriisilukorra ära lahendada ning ühenduse Hiiumaa ja mandri vahel taastada, oli see siis tihedam lennugraafik või laevaühendus Sõru–Triigi või Virtsu–Heltermaa vahel. Absoluutselt positiivne. Kohalikud inimesed on natuke mures selle pärast, et kui arutati, kuidas oleks võimalik kõige paremal viisil Virtsu ja Heltermaa vahelisi sõiduaegu korraldada, siis see, mis ette pandi, millegipärast ei sobinud ja graafik seati paika natukene teistmoodi. Näiteks eile jäi Virtsust tulevast viimasest laevast maha viis rekat, kaubavedu venis tõesti väga pikale. Ütleme niimoodi, et väike tõrvatilk selles meepotis on minu arvates sõiduplaani korraldamine. Kas seda oleks tulevikus võimalik veelgi lihvida?

13:40 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Eks teie saare elanikuna teate väga hästi seda mõru pilli, mis tähendab olla esimene, teine või viies sõiduk, kes jääb maha. Ka mina tean seda. On suur vahe, kas sa jääd maha viimasest parvlaevast, ja on ka suur vahe, kas mahajäämine toimub Heltermaa–Rohuküla kail või Virtsu–Kuivastu kail, sest lihtsalt ootevälp on erinev. Te mainisite rekasid. Ma ei taha küll öelda, et nendega on veel keerulisem, aga igal juhul ettevõtluks võib see mingil hetkel olla suur löök, sest me ei tea ju täpselt, mis seal reka peal on – seal võib olla näiteks riknev kaup. Kui selline reka ei jõua õigel ajal näiteks Tallinnasse või Paldiskisse, kust ta peab edasi sõitma üle mere, ja jääb maha, siis toob see kindlasti suure rahalise kahju.

Te küsisite, kas ajagraafikuid võiks tulevikus või juba praegu teha nii, et me suudame arvestada Saaremaa, Muhumaa või Hiiumaa valla ettevõtjate huve. See on minu meelest ainuvõimalik ja just kohalik kogukond on esimene tasand, kellega tuleb arvestada. Järgmine tasand on loomulikult see, kuidas on välja kujunenud turistide liikumine, aga kõige tähtsam on see, kuidas saavad saarte elanikud ja ettevõtjad liikuma. Kas peaministril on võimalik nüüd midagi muuta tundidega või tänase päeva jooksul? Sellist lubadust ma siin kindlasti teile ei anna. Eesti Vabariik ei ole selline, kus peaminister juhib riiki üksinda. Aga selle signaali, mis te täna minule andsite, et see kõik tuleks veel korra üle vaadata, ma annan kindlasti edasi.

13:42 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle tähtsa riikliku küsimuse arutelu.

6. 13:43 Ühistranspordi korraldamine

13:43 Esimees Eiki Nestor

Järgmine küsimus on peaminister Jüri Ratasele. Küsib Urmas Kruuse.

13:43 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Sellel esmaspäeval toimus maaelukomisjonis arutelu maakonnatranspordi üle. Üks küsimus, mis seal üles kerkis, oli seotud nn tasuta ühistranspordiga. Riigi esindajad kinnitasid seda, et minister Kadri Simsonil on põhimõtteliselt kuldne pastapliiats, millega ta allkirjastab piletihinna ja see tuleb null. Kui ma loen Helir-Valdor Seederi väljaütlemisi koalitsiooni suuremate erimeelsuste kohta, siis osa valitsusest on selle vastu, et juurutatakse kohustuslikku tasuta transporti. Ma tahaks Riigikogu liikmena saada selgust selles, kas üks minister on saanud liiga suured volitused või peaminister ei tea, mis koalitsioonis toimub. Üks koalitsioonipartner on ometi üsna selgelt väljendanud, et see on punane liin.

13:44 Peaminister Jüri Ratas

Ma tänan teid selle mure eest! Ma tänan teid ka selle eest, et te teete midagi üsna erakordset. Minu meelest see tõstab meie poliitilist kultuuri, kui see erakonna liige, kes ei ole hetkel valitsuses või koalitsioonis, soovib kogu südamest ehitada koalitsioonisilda veel tugevamaks. Aitäh selle eest! Mina ei arva, et kellelgi on taskus kuldne, hõbedane või pronksi värvi sullepea või kirjapulk. Vastupidi, ma arvan, et küsimus on tegelikult selles, mis on asja tuum. Selle asja tuum on praeguse koalitsiooni jaoks olnud algusest peale see, et inimesed saaksid kiiremini, paremini, operatiivsemalt ja tõhusamalt oma kodukohast liikuma. Tõsi, me oleme rääkinud sellest, et maakonnasisesele transpordile peab riik andma toetust juurde. Ja me ei ole mitte ainult rääkinud, vaid oleme ka teinud. Kui me vaatame näiteks ühistransporditoetuse summat kokku, siis see on sel aastal 34,8 miljonit eurot. Alati tuleb aga millegagi võrrelda. Kui võrrelda eelmise, 2017. aastaga, siis dotatsioon oli 21,2 miljonit eurot. Seega võib öelda, et lisasumma on 13,6 miljonit. Kui te küsite, milleks see siis läheb, siis see jaguneb nii: a) piletikulude katmine suurusjärgus 6 miljonit, b) hinnaindeksi katmine 2 miljonit ja c) liinimahu suurendamine 3,5 miljonit eurot. Lisaks tulevad ühistranspordikeskuse kulud ja käivitamiskulud. Kindlasti meie debatt jätkub ja siis ma nimetan teile ka need kohad, kus täpselt on ühistranspordikeskused juba loodud.

13:46 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:46 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Kui maailmas oleksid keerutamise maailmameistrivõistlused, siis te oleksite üks peapretendent sellele medalile. Aga ka rootslaste uuringud Tallinnas näitasid konkreetset seda, et tasuta ühistranspordi juurutamine tõi liiklejaid või sõitjaid juurde 1,2%. Kui me nüüd teisendame ja viime selle hajaasustusega alale, siis me saame aru, et tasuta transport ei ole see, mis aitab maainimestel liikuda. Minu küsimus ei olnud ajendatud murest koalitsiooni tervise pärast, vaid nende inimeste pärast, kes peavad ühel hetkel hakkama keskustes seda transporti korraldama. Mina aga näen, et koalitsioonipartnerite hulgas ei ole kokkulepet. Sama on öelnud siitsamast ju ka Jaanus Marrandi, kes leiab, et tasuta transpordi asemel peaks tegelema pigem jagamismajandusega ja muutma transpordi paindlikuks. Mu mure on selles, kas praegune valitsus ja teie peaministrina saate anda maaelanikele kindluse, et see segadus, mis on praegu koalitsioonis, ei kandu üle maatranspordi peale.

13:47 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Vastupidi, koalitsioonis on kindlus, et tõsta ja tõhustada maakonnasisest transporti. No ma ei saa aru. Keerutan? Ma ütlesin väga selgelt, et sellel aastal on 34,8 miljonit eurot ja 2017. aastal oli 21,2 miljonit eurot. Sellel aastal on 13,6 miljonit eurot rohkem, et muuta maakonnasisest transporti operatiivsemaks, tõhusamaks ja tuua ka pileti hinda alla. Nüüd, jagamismajandus, mida mainisite. Väga õige tähelepanek! Minu teada Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium valmistab seda ette koostöös omavalitsustega. Taas tuleb tänada Saaremaa omavalitsust – vaat, kui palju me täna räägime

saartest, aga see ei ole üldse paha asi –, kus tõesti püütakse ellu viia pilootprojekti sellises, ütleme, ühistranspordi jagamismajanduse mõttes. Mina arvan, et igal juhul tuleks püüda seda rakendada. See võiks olla üks alternatiiv, teatud võimalus sealsetele inimestele.

Küsimus on muidugi selles, kui hästi me suudame seda rakendada Eesti hajaasustuse aspekte arvestades, nagu teie küsimus oli. Võtame näiteks sellesama Saaremaa. Kui sa oled Torgus ja soovid kaunil jaanuari-, veebruari- või märtsipäeval sõita jagamismajanduse abil, siis ei ole teada, kui kiiresti keegi tuleb, võtab sind peale ja viib kas Kuressaarde, Orissaarde või näiteks Leisi. Eks sama küsimus ole ka Eesti äärealadel – kas seal on üldse inimesi, kes nii tihedalt liiklevad? Loomulikult on teine küsimus selles, kas kõik inimesed sellist digitaalset lahendust kasutaks. Aga jagamismajanduse teema, mille te oma küsimuses tõstatasite, ka maakonnasisese ühistranspordi parandamiseks, on meie head digitaalset taset arvestades igal juhul õige suund. Ma toetan teie mõtet.

13:49 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

13:49 Andres Ammas

Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Seda, kuidas seda maakonnasisest ühistransporti korraldada tõhusamalt, paremini ja otstarbekamalt, teatakse tõenäoliselt kõige paremini kohapeal, mitte Tallinnas. Palun täpsustage, kui suur iseseisvus jääb neile ühistranspordikeskustele kohapeal otsustada, kuidas nad seda raha kasutavad! Kas nad saavad seda kasutada näiteks liinide lisamiseks, sõiduplaanide tihendamiseks, või on neil nüüd kohustus tingimata tagada just tasuta transport?

13:49 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kui nüüd vaadata ühistranspordikeskuseid, siis tõesti, uuest aastast, sellest aastast korraldavad maakondlikke liine kohalike omavalitsuste liikmesusega ühistranspordikeskused, välja arvatud kaks: Saaremaa ja Hiiumaa, kus on suurvallad. Ehk maakondliku liinivõrgu planeerimisega tegelevad tõesti ühistranspordikeskused ja vallad, mitte ministeerium või Maanteeamet. Ühistranspordikeskused on loodud ühistranspordi paremaks korraldamiseks, nende otsustada on graafikud, nende otsustada on sõiduajad, kindlasti ka tihendamine. Suurim on Põhja-Eesti ühistranspordikeskus, mis koondab Harju-, Lääne-, Lääne-Virumaa ja Raplamaa. Kagu-Eesti keskus koondab Põlvamaa ja Võrumaa. Peale selle on Ida-Virumaa, Jõgeva, Valgamaa, Viljandi, Järva ja Pärnu ühistranspordikeskus. Nii et jah, igal juhul on ühistranspordikeskused kohalikele elanikele kõige lähemal ja nemad teavad tegelikult, missuguseid liine on vaja tihendada, milline on sotsiaalne ja majanduslik olukord konkreetsetes maakonnas või selles liinivõrgu haldusalas ning kuidas korraldada piletihinda. Ma arvan küll, et ühistranspordikeskustele langeb väga suur osa. Loomulikult peab keskus otsustuste lõppfaasis läbi rääkima ka Maanteeametiga. Igal juhul ma toetan sellist, ütleme, detsentraliseeritud lähenemist.

13:51 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 13:51 Kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse rahastamine

13:51 Esimees Eiki Nestor

Küsib Krista Aru, vastab peaminister Jüri Ratas. Palun, Krista Aru!

13:51 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Eile toimus Teadus- ja Arendusnõukogu istung, mis andis väga positiivse tulemuse. Nimelt soovitus, et eelarvestrateegia läbirääkimistel tõuseks järgmisel aastal teadusrahastus 0,03%. Minu küsimus on selline: miks ainult 0,03%, miks mitte 0,05%? Teadus- ja arendustegevus on kindlasti üks Eesti riigi võtmeküsimusi, mis võib tagada ja tagabki meie majanduse ja ettevõtluse, aga ka kogu ühiskonna positiivse arengu.

13:52 Peaminister Jüri Ratas

Jaa. Täna teid! Kui Riigikogu esimees lubaks, siis räägiksin rohkem, aga üks Riigikogu infotunnis on alati küsimus-vastus, nagu ka eelkõneleja ütles, mis siin ikka pikka juttu teha. Alati, kui see teadus- ja arendustegevuse teema tõstatub ja TAN tuleb kokku, siis ma mõtlen kohe, austatud Riigikogu liige Krista Aru, teie peale. Siiralt, nii see on. Te olete alati seda teemat oma südames kandnud ja esile toonud. Ka minu jaoks olid eilsed Teadus- ja Arendusnõukogu otsused igal juhul positiivsed. Kui vastata teie küsimusele, miks 0,03% võrra, siis võib-olla siit tasuks otsida mingisugust paralleeli, et viimase või, ütleme, selle aasta tõus võrreldes eelmise aastaga oli täpselt samamoodi 0,03%. Praegu on 0,81 ja TAN-i arvates võiks järgmisel aastal olla 0,84. Loomulikult see ei tähenda seda, et TAN ei sooviks, et see oleks 1%. Ka eile oli meil juttu sellest, et näiteks Skandinaaviamaades on see kas väga 1% lähedal või ongi nii palju, isegi üle selle.

Kui me võtame nüüd ühe paralleeli, siis majanduskasvu ning teadus- ja arendustegevusse panustamise vahel võib näha väga otsest seost. Minu sõnum on sama, mida eile ütlesid ka väga paljud TAN-i liikmed: tegelikult me soovime näha, et teadusrahastus oleks 1%. Eks seda tuleb arutada, mis võimalused selliseks hüppeks oleksid. Kui me võtame aluseks praeguse SKT taseme, siis see tähendaks 2019. aastal 71,5 miljonit. TAN-i otsus on loomulikult soovitus, aga nii palju kui mina olen tunnetanud, siis TAN-i eelmisi soovitusi on valitsuses ja RES-i läbirääkimistel võetud väga tõsiselt. Eks ka seekord, tuleb ainult vaadata, missugune majandusprognoos meil aprilli alguses tuleb.

13:54 Esimees Eiki Nestor

Riigikogu esimehel on alati hea meel, kui küsijad ja vastajad teevad asja huvides koostööd. Aga veelgi parem meel oleks mul, kui saaks ka ajalimiidist kinni peetud. Krista Aru, palun!

13:55 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Rahastamise pärast on mures ka kõrgkoolide rektorid. Teatavasti on Rektorite Nõukogu teinud mitu pöördumist, sest see mudel, mis neli aastat tagasi kokku lepidi, lihtsalt ei vasta enam tänapäevastele nõuetele. Kas me võime oodata mingeid pikemaid sellekohaseid arutelusid? Kas valitsusel on plaan taas edasi liikuda tasulise kõrghariduse mõttega või on see liiga vara ja ennatlikult väljakäidud idee?

13:55 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh selle küsimuse eest! Kõigepealt paar sõna kõrghariduse rahastamisest, mis oli ju eile ka TAN-is arutelul. Kõrghariduse rahastamine on viimastel aastatel absoluutmahtudes pisut tõusnud – siin tuleb nimetada näiteks doktoranditoetuste kasvu –, aga SKT kasvust jääb kõrghariduse rahastamise kasv tegelikult maha. Me näeme ka seda, et suure osa teadustöötajate palk vajab tõstmist. Eile tuli TAN-is väga selgelt välja ka see, et kui me räägime õppejõududest, näiteks lektorid või dotsendid, siis nende sissetulek ei ole piisav – öeldi, et see võib jääda alla isegi gümnaasiumiõpetajate palgale. Samuti, kui me räägime kõrghariduse rahastamisest, siis üks komponent on investeeringud. Mõned ülikoolide investeeringud kallinevad aga seetõttu, et tuleb ette näha lisaressurss ehitiste valmimise tagamiseks. Ka see oli eile TAN-is arutelul.

Nüüd, vastates teie küsimuse teisele osale, ütlen, et avaldati ka mõtteid tasulise kõrghariduse kohta. Mina arvan, et TAN ei ole loodud mitte selleks, et oleks lihtsalt üks jututuba. Tegelikult peaks see olema peaministrile ja ministritele ning ka laiemalt avalikule sektorile teenäitaja. Nende arvamusi tuleks arvestada nii palju kui võimalik. Me arutasime eile ka tasulise kõrghariduse aspekti. Tuleb öelda, et TAN-is oli peaaegu kõigi arvamus selline, et praegu ei olda selleks veel valmis ja hetkel see ei ole õige suund. Tuleb edasi minna ikkagi tasuta kõrgharidusega, nii nagu meil praegu on – ka mina toetan seda – ja püüda leida raha juurde.

13:57 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

13:57 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister! Kas see teaduse lisaraha, 0,03% läheb nüüd mingisse kindlasse valdkonda? Kas selle kohta on juba mingi otsus tehtud või kuidas see kujuneb?

13:58 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ei ole veel otsust tehtud. Nagu ma ütlesin, TAN-i otsus on soovituslik, kuid ma olen kindel, et seda võetakse läbirääkimistel tõsiselt. Seda, kuhu täpselt läheb 0,03% – kui see üldse tuleb nii suur, see teeb *circa* 30 miljonit eurot –, ma praegu veel öelda ei saa, sest otsust veel ei ole.

13:58 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, peaminister Jüri Ratas! Aitäh, maaeluminister Tarmo Tamm! Aitäh ka justiitsminister Urmas Reinsalule infotunnis osalemise eest!